

Novel·la

PER ANTONI ZARAGOZÀ

■ Fa uns dies, en aquestes mateixes planes, ens fèiem ressò de la publicació del llibre de **J. Ll. Carod-Rovira**, *La passió italiana*, guardonat *ex aequo* amb el premi Octubre 2012, junt amb la novel·la de **Tomàs Llopis**, *Hi ha morts de pesen cent anys*, de la qual ens ocuparem en aquest treball. Una de les característiques, entre d'altres, que l'han fet merèixer aquest premi, segons el jurat, ha sigut que, aquesta obra, manté viva l'expressió de la «memòria col·lectiva» dels valencians, i de la qual se n'ha ocupat ben poc la nostra literatura amb escasses però reeixides excepcions, val a dir, com ara *El crit de maig* (Edicions 314) de **Rafael Escobar** —novel·la que fou objecte de comentari també en aquestes mateixes planes—, amb què hi troba una excepcional lectura temàtica complementària. Tanmateix, i tot i que ambdós són novel·les de gènere històric, més concretament en el segle XVII valencià —segle en el què, segons afirmà **Fuster**, fou «en l'evolució històrica del País Valencià, una etapa de crisi profunda, de desballestament econòmic i social, d'ensarronada política, que marcà el destí del nostre poble de cara al futur»—, l'obra d'Escobar se centra en la figura i la personalitat del síndic **Francesc Garcia** —llaurador de formació rudimentària, d'intel·ligència desperta i audàcia sense límits, que es convertí en el cabdill de la revolta contra els «senyors» i el governador de Xàtiva, **Ventura Ferrer**, bo i apel·lant a les lleis i drets atorgats pels primers reis—, entorn del qual l'autor va dibuixant els escenaris històrics, els fets, l'ambient i la resta de personatges; mentre que la de Llopis és més coral, fent que assumisca el protagonisme la gent del comú, el po-

La memòria del futur

Llopis recrea una nissaga de Beniarbeig (el seu poble) des de l'expulsió dels moriscos, passant per la Segona Germania (1693), fins a la Guerra de Successió. La seua és la veu col·lectiva d'un poble, la memòria en mig d'un segle que marcarà el destí del País Valencià.

Tomàs Llopis és escriptor, rapsode i professor. PRÀTSCAMPS

ble menut, la vida privada, l'existència del qual es troba lligada i és arrossegada per un temps històric que els abocarà irremediablement a la tragèdia.

Hi ha morts que pesen cent anys té una clara voluntat de «novel·la-riu»: recorre tot el segle XVII de la mà de les diverses generacions dels Facadell de Beniarbeig. Ço és, el lector coneixerà l'àmbit de la vida privada (com si miràs per l'ull del pany de la porta, o pel badall de les batents juntes d'una finestra), del sofriment i les experiències dels personatges, els actes, els fets i les circumstàncies, individuals, familiars i col·lectives, però sotmesos al jou de la història. Així, com bé afirma l'autor, «tots els protagonistes de mil històries de misèria i de mort, d'odis i de venjances, de pors i de silencis, de secrets i de ve-

ritats confessables van desfilar fugaços i fantasmals per l'aire recremat per no tomar mai més al món», un món, doncs, on tothom havia de creure que les malediccions venien dels morts. La novel·la comença amb els afusellaments, violacions furioses i repetides, saqueigs inevitables, i el foc cremant llars, pobles, viles i ciutats arreu el País Valencià, a principis del XVIII, concretament el 1707. Després, el narrador torna un segle arrere, a Beniarbeig, per a contar-nos el segle XVII a través dels membres de la família Facadell. Un microcosmos, uns personatges i uns fets reals, segons confessa Llopis, que, val a dir, superen de llarg la imaginació més agosarada i desbordant. Llauradors, roders, capellans, nobles, procuradors, entrelaçats en una història que s'allarga cent anys, i on les dones —al-

TOMÀS LLOPIS Hi ha morts que pesen cent anys

► Andròmina de narrativa dels Premis Octubre 2012 *ex aequo* junt amb Josep Lluís Carod-Rovira.

► EDICIONS 314, 2013

gues tan fascinants, com la Viuda Elvira, o la comtessa Na Isabel— adquireixen un protagonisme decisiu. Però la troballa més interessant és la inclusió dins de la narració de les memòries de Roc Facadell, personatge-testimoni clau per entendre el per què de les decisions que afectaran el decurs de la vida dels personatges, de les circumstàncies personals i històriques que definiran l'esdevenidor per sempre més. Aquestes memòries —recurs literari en què un narrador conta en primera persona el seu testimoni directe d'uns fets o succeïts, dotant-los de versemblança i fiabilitat— es constituïrà en l'eix que cohesione la continuïtat a través del temps de la nissaga Facadell i vertebrarà la diversitat d'elements de la novel·la al llarg dels cent anys que abraça aquesta.

Hi ha morts que pesen cent anys és la primera incursió en el gènere novel·lesc de Llopis, una primerenca novel·la amb tots els ingredients de les bones narracions, passions: venjances, amors, patiments, morts, secrets, confessions inconfessables... I una veu col·lectiva que es rebel·la i crida i exigeix la justícia segrestada pel senyoriu i la noblesa amb la complicitat del poder polític i judicial, una justícia que pertany al poble menut enmig d'un segle que marcarà el destí futur del País Valencià. No era fàcil, doncs, acceptar el repte, però Tomàs Llopis ha aconseguit reeixir amb aquesta excel·lent novel·la.

20%
de descompte

Adelántate y reserva ya
tus vacaciones de verano